

kaj bode, ako preide še lepa književnost v roke onega znanega naroda? — Ne slepimo sebe, niti naroda, ne podajajmo mu strupa za hrano, saj je že tako dosti zla na tem božjem svetu!

Pa je li »Dom i svet« res tako potreben? Mnoge in malone najizvrstnejše sile pobereta vsako leto »Matica« in »akademija«, a tudi drugod delujejo pisatelji v raznih manjih listih. In list tudi imajo Hrvati, „**Vienac**“, kateri hrvatskim potrebam povsem odgovarja in kateri krasi že XXII. leto hrvatsko književno polje. In ker so Hrvati tako hrepneli po novem listu, zakaj niso podpirali raje svojega »Vienca«, saj je za odrasle in zrele omikance, saj je urednik lani tožil, da ima jedva 1200 naročnikov, kar je vendar premalo za list, kateri izhaja že toliko let in kateri je bil z malimi izjemami vedno več ali manj izvrsten? Oglejva si torej malo še »Vienac«!

Ni treba, da ti omenjam, kaj je »Vienac« hrvatskemu slovstvu. V »Viencu« so se vzgojili najboljši hrvatski pisatelji, in okrog njega so se zbirale vedno najboljše sile. Dežman, Marković, Šenoa in še drugi znameniti pisatelji so urejali »Vienac«, in popreje, dokler se ni še tako razcvela »Matica«, imelo je leposlovje jedino zavetišče v »Viencu«. Res je predlanskim »Vienac« dokaj zašel, od več strani so ga prijemali in ne po krivem: vendar lani se je obrnilo zopet na bolje. Izmed pesnikov so v zadnjem letniku dobro zastopani Hugo Badalić, Jovan Hranilović, Gjuro Arnold, Ivan Lepušić, Silvije Kranjčević idr. Neki Lj. se je še posebno odlikoval s svojimi erticami: »Bajke i priče« in pokazal, da je izvrsten tekmeč znanega Fr. Mažuranića. Izmed povestij je najboljša povest Ksavera Šandora Gjalskega: »Gjurgjica Agićeva«, v kateri pisatelj izborna črta težave, s katerimi se je bojevali mladi, neizkušeni učiteljci, ko stopa prvič iz krila svojih starišev med neznani, pokvarjeni svet. Izvestno se ne motim, če rečem, da je Gjalski (Ljubomir pl. Babić) prvi od hrvatskih pripovedovalcev. Njegovo črtanje je istinito in prikupljivo, vendar nadahnjeno z nekim pesniškim vzletom — on je pesnik in pripovedovalec. Nikakor pa ne morem pohvaliti njegove črtice: »Priča« v 1. števil. letošnjega »Vienca«, onako se ne sme pisati! Ne morem, da ne omenim spisa, kateri mi je bil posebno po všeči v lanskem »Viencu« in s katerim se »Vienac« lahko ponosi, a to so spomini »Iz Njemačke« od Gjura Turića. Pisatelj nam v kratkih potezah, vendar tako jasno in razumljivo črta vse nemške razmere, da uprav ne znaš, čemu bi se bolj čudil, ali prikupljivemu in zabavnemu pripovedovanju pisateljevemu, ali pa njegovemu bistremu očesu, katero je vsako malenkost zapazilo. To je spis, kakoršnih sem čital malo, in če še povem, da ga blagodejno preveva krščanski duh in pa strogo katoliško prepričanje, ménim, da sem povedal zadosti.¹⁾

Kritika se je še dosti lansko leto gojila v »Viencu«; posebno zanimiva so bila: »Književna pisma«, vendar lahko rečem, da še premalo.

¹⁾ Niso nam pa tako všeči bile črtice o novejši italijanski književnosti. Želimo in prosimo, naj uredništvo natančneje in ostreje sodi, kjer je treba.

Zdrava kritika nikjer ne škodi. Tudi pri literarnih pregledih bi trebalo malo več točnosti. Ne sme se vse hvaliti, če je tudi svojina bratskega naroda. Mnogokrat je »Vienac« kar obsipal s hvalo znanega češkega pesnika J. Vrchlickega. Rad priznavam, da je on nenavaden talent, da je oblika njegovih pesnij nenadkriljiva, vendar kakšne so mu misli in ideje? Koliko mladih src je že pokvaril! A češko slovstvo le odtujaže in oddaljuje od domačih, narodnih tal, ker »bánsi o všem možném, jen ne o tom, co se týka jeho vlasti.«²⁾

Še nekaj moram omeniti o »Viencu«: slike. Zastopani so tu skoro le slovanski umetniki, posebno pa češki etnografski slikar Jaroslav Věšín, s svojimi lepimi prizori iz slovaškega življenja, A. Chittiusi, V. Brožik in pa nadarjena srbska slikarja Pavel Jovanović in pa Uroš Predić, katera zajemata svoje krasne slike iz bogatega vrela jugoslovanskega narodnega življenja. Slike so same umetnine, izvedene so tako, da služijo listu le na čast, a vse skupaj predstavljajo lep album, katerega je napolnil slovanski duh. Tudi so v nravnem oziru dokaj dostojne. Vendar bi tu pa tam želeli, da bi se slike izbirale strogo in ne jemale v list nikake polu-nage postave.

Z novim letom je dobil »Vienac« mesto prejšnjega gospoda Vjekoslava Klaića mladega hrvatskega kritika Josipa Pasarića za urednika. Od sedaj bode kritika še bolje zastopana v lepem listu, to nam svedočijo tudi letošnje številke, a nadejamo se, da bode urednik zbral pod svojo zastavo lepo število mladih, krepkih sil, katere se bodejo posvetile duševnemu in nravnstvenemu napredku svojega naroda. Daj Bog, da bode tako!²⁾

Zdravstvuj! Spominjaj se svojega Janka.

„**Uzdarje dobroj djeci!**“ Poklanja Ivan Devčić, ravnajući učitelj, dopisujoći član hrvatskoga pedagogičkoga književnoga zbora. Svezka I. Gospić 1889. Nakladom piščevom. Tiskom M. Župana. 8°. str. 30. Cena 20 kr. — V malem obsegu imamo tu sedem zares lepih pripovedek, ki so za mladino zelo prikladne. Pisatelj obeta še dva zvezka: mi mu želimo, da jih kmalu izda in pošlje v obilnem številu med hrvatsko mladino.

Knjige „Matice Hrvatske“ za leto 1889

so nam došle. Tako bode mogla odslej vedno za vsako leto izdajati knjige o pravem času.

1. Kišpatic: „**Iz bilinskoga svieta.**“ Knjiga treća (Poučna knjiga XIV) Cena 2 gld. — 2. Rabar: „**Poviest rimskih careva.**“ Dio drugi. (Svjetske poviesti knjiga IV.) Cena 2 gld. — 3. Maretić: „**Slaveni u davnini.**“

¹⁾ Pa tudi o njegovi obliki niso vsi glasovi tako ugodni. „Hlidka literarni“ n. pr. piše (VII. 1890, str. 58): „Prázdna frasovitost jeho slohu jest už dosti známa; nechutné hromadění obrazu taktéz. Jakmile neví co chytrého povédti, hromadí prázdna slova, aby vyplnil verš nebo stloukl rym: reim' dich, oder —.“ In navedši neki vzgled, zakliče kritik: „Ano, ano, je to pravda. Rybolov, zlato, vlna — tomu se říká gallimathias!“ — Tako piše Čeh o obliki Vrchlickega.

²⁾ Mi se bode mo pravega napredka srčno radovali.